

Okavango delta, Botsvana

Įkypoje aušros šviesoje aš jį pastebiu, visai nežymų it vandenženklį, išpaustą į pliką žemės lopinį. Jei būtų vidudienis, kai plieskia karšta ir skaisiti Afrikos saulė, ko gero, būčiau visai nepamačiusi, bet ankstyvą rytmetį šešėlius meta net menkiausi paviršiaus įdubimai ar įlinkiai, ir kai išlendu iš mūsų palapinės, tas vienintelis pėdsakas pagauna mano akį. Pritupiu prie jo ir staiga pašiurpstu suvokusi, kad mus miegančius saugojo tik plonytis audeklo sluoksnis.

Pro palapinės atvartą išnyra Ričardas. Atsistoja ir ražosi, džiugiai krenkšteli, į save kvėpdamas rasotos žolės, medžio dūmų ir ant stovyklos laužo verdančių pusryčių kvapus. Afrikos kvapai. Šis nuotykis — Ričardo svajonė; visada ji buvo jo, ne mano. Aš esu šaunuolė jo mergina, kuri privalo būti geros nuotaikos. *Žinoma, aš pajėgsiu, brangusis*. Net turint omenyje dvidešimt aštuonias valandas trijuose skirtinguose lėktuvuose iš Londono per Johanesburgą iki Mauno ir galiausiai į savaną, o paskutinis lėktuvas — iškleręs grabas, skraidinamas pagiringo piloto. Netgi turint omenyje dvi savaites palapinėje, traiškant moskitus ir siusiojant už krūmų.

Ir net turint omenyje, kad galėjau numirti, o būtent šitaip mažtau, spoksodama žemyn į tą pėdsaką, išpaustą dirvoje vos trys pėdos nuo ten, kur praėjusią naktį miegojome mudu su Ričardu.

— Kvėpk orą, Mile! — sukryščia Ričardas. — Niekur kitur jis taip nekvepia!

— Čia buvo liūtas, — sakau.

— Gaila, kad negalėjau jo užkonservuoti inde ir parsigabenti namo. Koks suvenyras būtų. Savanos aromatas!

Jis nesiklauso manęs. Pernelyg apsvaigęs nuo Afrikos, pernelyg atsidavęs savo didžio baltojo nuotykių ieškotojo fantazijai, kurioje viskas *nuostabu* ir *fantastiška*, net ir vakarykštė kiaulienos su pupelėmis konservų vakarienė, kurią jis paskelbė „puikiausia, kokią kada nors buvo valgęs!“.

Aš pakartuju, garsiau:

— Čia buvo liūtas, Ričardai. Prie pat mūsų palapinės. Jis galėjo įslinkti vidun.

Noriu jį išgąsdinti, noriu, kad pasakytų: *O Dieve mano, Mile, tai rimta.*

Bet jis tik palaimingai šūkteli kitiems mūsų grupės nariams:

— Ei, atekite pasižiūrėti! Naktį čia buvo liūtas!

Pirmos prie mūsų pribėgo dvi merginos iš Keiptauno. Jų palapinė pastatyta šalia mūsų. Silvijos ir Vivianos pavardės olandiškos, kurių aš nesugebu nei perskaityti, nei ištarti. Abi dvidešimties su viršum, įdegusios saulėje ilgakojės blondinės, ir iš pradžių man buvo sunkoka jas atskirti, kol Silvija, išvesta iš kantrybės, galiausiai bloškė:

— Mes juk ne dvynės, Mile! Nejaugi nematai, kad Vivianos akys mėlynos, o mano — žalios?

Kai merginos iš abiejų pusių atsiklaupia ištyrinėti letenos įspaudu, aš užuodžiu, kad jos ir kvepia skirtingai. Mėlynakė Viviana kvepia kaip stumbražolė, gaiviu, neapkartusiu jaunystės aromatu. O Silvija — kaip citrinžolės losjonas, kuriuo tepasi atsiginti nuo moskitų, nes *DEET juk nuodas. Tu tai žinai, ar ne?* Jos abi man iš šonų nelyginant šviesiaplaukės knygu atramėlių deivės, ir nejučia pamatau Ričardą vėl nužiūrinėjant Silvijos tarpą tarp krūtų, taip akivaizdžiai

demonstruojamą iš po gilios jos marškinėlių iškirptės. Kaip mergina, taip stropiai besitepanti repelentu nuo moskitų, ji eksponuoja bauginamai didelį kandžiotinos odos plotą.

Savaime suprantama, prie mūsų paskuba prisidėti ir Eliotas. Jis niekada pernelyg toli nesitraukia nuo blondinių, su kuriomis susipažino vos prieš kelias savaites Keiptaune. Nuo tada prisirišęs prie jų it ištikimas šunytis, besiviliantis nors truputėlio dėmesio.

— Pėdsakas šviežias? — klausia Eliotas, iš balso sunerimęs.

Bent jau dar kas nors jaučia tokią pat baimę kaip ir aš.

— Vakar jo nemačiau, — atsako Ričardas. — Tikriausiai liūtas praėjo pro šalį naktį. Įsivaizduok, gamtos pašauktas išlendi laukan ir užtaikai ant *tokio*.

Jis sumauroja ir plaštaka it letena užsimoja į Eliotą, šis atšlyja. Ričardas ir blondinės iš to pasijuokia, nes Eliotas — visų linksminotojas, susirūpinęs amerikietis išsipūtusiomis kišenėmis, pilnomis higieninių servetėlių, purškalo apsaugoti nuo vabzdžių ir nuo saulės, dezinfekantų, piliulių nuo alergijos, jodo tablečių, visų kitų būtinų priemonių, kokios tik įmanomos, kad išliktum gyvas.

Aš kartu su jais nesijuokiu.

— Kas nors galėjo čia žūti, — perspėju.

— Ei, betgi tikruose safariuose taip nutinka, ar ne? — linksmai sako Silvija. — Juk esi savanoje su liūtais.

— Neatrodo kaip labai stambus liūtas, — taria Viviana, pasilenkdama ištyrinėti įspaudo. — Galbūt patelė, kaip manote?

— Patinas ar patelė — abu gali tave sudraskyti, — primena Eliotas.

Silvija žaismingai jį plekšteli.

— Oho. Išsigandai?

— Ne. Ne, aš tik maniau, kad Džonis perdeda, kai pirmą dieną mums kalbėjo: *Likite džipe. Likite palapinėje. Arba mirsite.*

— Jeigu nori jaustis visiškai saugus, Eliotai, galbūt reikėjo nueiti

į zoologijos sodą, o ne atkeliauti čia, — sako Ričardas, ir blondinės iš kandžios jo replikos nusijuokia.

Visa tau pagarba, Ričardai, alfa patine. Visai kaip herojai, apie kuriuos rašo savo romanuose, jis yra vyras, imantis vadovauti ir viską išsprendžiantis. Arba tariasi toks esąs. Čia, laukinėse platybėse, iš tikrųjų jis tik dar vienas neišmanėlis londonietis, tačiau sugeba kalbėti lyg žinovas, kaip išlikti gyvam. Dar vienas dalykas šįryt mane erzina: esu ne tik alkana ir gerai neišsimiegojusi, bet dabar mane surado ir moskitai. Moskitai mane visada suranda. Kai tik išeinu laukan, jie tartum išgirsta suskambant savo pietų varpą, ir aš jau ploju sau per sprandą ir veidą.

Ričardas šūkteli afrikiečiui pėdsekiui:

— Klarensai, atėik čia! Pažiūrėk, kas naktį pracimpino per stovyklą.

Klarensas prie laužo su ponu ir ponia Matsunagomis gurkšnojo kavą. Dabar nešinas savo skardiniu kavos puodeliu jis atkrypuoja prie mūsų ir pritupia pasižiūrėti pėdsako.

— Šviežias, — sako Ričardas, naujasis Afrikos atokiųjų savanų žinovas. — Tikriausiai ką tik naktį praėjo liūtas.

— Ne liūtas, — atremia Klarensas ir prisimerkia į mus, o jo juodmedžio spalvos veidas blizga rytmečio saulėje. — Leopardas.

— Kaip tu gali būti toks tikras? Juk tai tik vienos letenos įspaudas.

Klarensas apibrėžia orą virš įspaudo.

— Matote, tai priekinė letena. Apskritos formos, kaip leopardas. — Jis atsistoja ir apsižvalgo. — Ir tik vieno žvėries, vadinasi, jis medžioja vienas. Taip, tai leopardas.

Savo milžinišku „Nikon“, turinčiu nuotolinius fotoobjektyvus, atrodančius kaip kažkas, ką galėtum paleisti į kosmosą, ponas Matsunaga pykšteli nuotraukas. Jis ir jo žmona apsirengę safario striukėmis ir chaki kelnėmis, pasirišę medvilnines skareles ir užsidėję plačiakraštes skrybėles. Abiejų drabužiai suderinti iki paskutinės detalės. Visose

pasaulio atostogų vietose pamatai tokių kaip jie porų, apsirengusių tarytumei keistos kopijos. Ir nepaliauji stebėtis. Neįau jie vieną rytą atsibunda ir pagalvoja: *Šiandien pajuokinkime pasaulį?*

Saulė tolydžio kyla, išblukindama šešėlius, taip aiškiai išryškiniusius letenos įspaudą, kiti irgi pyškina nuotraukas, lenktyniaudami su vis labiau žilpinančiu spindesiu. Net Eliotas išsitraukia kišeninį fotoaparata, bet, manau, paprasčiausiai tik todėl, kad ir visi kiti taip elgiasi, o jis nenori išsiskirti.

Aš vienintelė nesivarginu atsinešti fotoaparato. Ričardas fotografuoja už mus abu ir naudojami savuoju „Canon“ — *tokiu pačiu kaip ir „National Geographic“ fotografai!* Aš pasitraukiu į paunksmę, bet ir čia, pasislėpusi nuo saulės, juntu sruvenant iš pažastų prakaitą. Karštis jau stiprėja. Kiekviena diena savanoje karšta.

— Dabar matote, kodėl jums liepiu naktį likti palapinėse, — pabrėžia Džonis Posthumas.

Mūsiškis savanų vedlys prisiartinio taip tyliai, kad aš nė nesumojau jį sugrįžus iš paupio. Pasisukusi išvystu Džonį stovint čia pat už manęs. Tokia kraupiai skambanti pavardė, Posthumas*, bet jis mums paaiškino, jog tarp afrikanų kolonistų, iš kurių yra kilęs, ši pavardė gana dažna. Vyro veido bruožuose matau tvirtų olandų, jo protėvių, giminystės liniją. Šviesūs plaukai saulės nubalinti, akys mėlynos, o drūtos it medžio kamienai kojos žemiau chaki šortų tamsiai įdegusios. Regis, moskitai jo nevargina, nei karštis. Jis be skrybėlės ir nesinaudoja repelentais. Užaugo Afrikoje, ir tai užgrūdino odą, padarė atsparų nepatogumams.

— Praėjo pro čia prieš pat aušrą, — sako Džonis ir parodo į krūmų tankmę mūsų stovyklos pakraštyje. — Išniro iš tų krūmynų, pavaikštinėjo laužo link ir nužvelgė mane nuo galvos ligi kojų. Puikus gyvūnas, stambus ir sveikas.

* Iš lot. *post humus*: po mirties (tikriau — po palaidojimo). *Čia ir toliau paaiškinimai vertėjo.*

Esu nustebusi: koks jis ramus.

— Jūs tikrai jį matėte?

— Buvau antai ten, kūrenau pusryčiams laužą, kai jis pasirodė.

— Ir ką gi jūs darėte?

— Ką ir jums visiems patariau daryti panašiomis aplinkybėmis. Atsistočiau visu ūgiu. Leidau jam gerai išžiūrėti į mano veidą. Grobiu tampantys gyvūnai, tokie kaip zebrai ir antilopės, akis turi galvos šonuose, bet plėšrūnų akys yra priekyje. Katei visada parodyk savo veidą. Tegul pamato, kur tavo akys, ir ji supras, kad taip pat esi plėšrūnas. Prieš puldama dusyk pagalvos.

Džonis apžvelgia septynis savo klientus, jam mokančius, kad išsaugotų juos gyvus šitoje atokioje vietoje.

— Ei, juk prisiminsite tai? Braudamiesi giliau į savaną, pamatysime daugiau didžiųjų kačių. Jeigu tokią susitiksime, atsistokite visu ūgiu ir pasistenkite atrodyti kuo didesnis, kiek sugebėsite. Stovėkite tiesiai į jas veidu. Kad ir ką darysite, tik nebėkite. Turėsite daugiau galimybių išlikti gyvi.

— Jūs susidūrėte akis į akį su leopardu, — stebisi Eliotas. — Kodėl nesigriebėte *šito*?

Jis parodo į šautuvą, visada pakabintą Džoniui per petį.

Džonis papurto galvą.

— Aš nešausiu į leopardą. Nežudysiu jokios didžiosios katės.

— Bet juk tam ir yra šautuvai? Kad apsigintum.

— Pasaulyje jų nedaug belikusių. Šis kraštas priklauso joms, o mes čia — išibrovėliai. Jeigu leopardas mane pultų, nemanau, kad galėčiau jį nušauti. Net ir gelbėdamas savo gyvybę.

— Bet šitai netaikoma mums, tiesa? — Eliotas nervingai susijuočia ir nužvelgia mūsų keliautojų grupę. — Jūs nušautumėte leopardą, kad apgintumėte *mus*, taip?

Džonis atsako ironiškai šyptelėdamas:

— Pamatysim.

Iki vidudienio mes jau susikrovę daiktus ir pasirenę brautis giliau į laukinės gamtos kraštą. Džonis vairuoja sunkvežimį, o Klarensas važiuoja pėdsekio sėdynėje, išsikišusioje buferio priekyje. Ta vieta man atrodo pavojinga, ten sėdėti tokiam neapsaugotam, atvirame ore tabaluojančiomis kojomis — tai būti lengvu laimikiu bet kuriam galinčiam jį sugriebti liūtui. Bet Džonis mus patikina: kol laikomės prie transporto priemonės, esame saugūs, nes plėšrūnai mano, kad sudarome vieno didžiulio gyvūno dalį. *Bet tik išlipate iš sunkvežimio, ir tampate pietumis. Ar visi supratote?*

Taip, sere. Žinia priimta.

Čia visai nėra kelių, tik nežymiai priplota žolė, kur anksčiau pravažiavusios padangos suspaudė menką dirvą. Vienintelio sunkvežimio padaryta žala gali mėnesiais palikti randus kraštovaizdyje, aiškina Džonis, bet aš nepajėgiu įsivaizduoti, kad daug iš jų nusigauna taip toli į Deltą. Mes jau trys dienos keliaujame nuo lauko aerodromo savanoje, kur buvome išsodinti, ir nepastebėjome jokios kitos transporto priemonės.

Laukiniai tyrai — ne tai, ką aš iš tikrųjų įsivaizdavau prieš keturis mėnesius, sėdėdama mūsų bute Londone, lietui teškant į langus. Kai Ričardas mane pasišaukė prie savo kompiuterio ir parodė safarį Botsvanoje, kurį norėjo užsisakyti mudviejų atostogoms, pamačiau liūtų ir hipopotamų, raganosių ir leopardų nuotraukas — tokių pačių pažįstamų gyvūnų, kokius randi zoologijos soduose ir laukinių žvėrių draustiniuose. Štai ką aš įsivaizdavau: milžinišką laukinių žvėrių draustinį su patogiais namukais ir keliais. Mažų mažiausiai — su keliais. Pasak interneto svetainės, į tai įeis „stovyklavimas atokiose savanose“, bet mintyse aš piešiau sau gražias dideles palapines su dušais ir tualetais nuleidžiamu vandeniu. Nemaniau, kad mokėsiu už privilegiją tupėti krūmuose.

Ričardas visai buvo ne prieš apsieiti be patogumų. Jis Afrika svaigsta, svaigsta labiau, nei svaigtų Kilimandžaro kalno viršūnėje. Mums važiuojant, jis be perstojo spragsi fotoaparatu. Sėdynėje už mūsų pono Matsunagos fotoaparatas spragtelėjimu į spragtelėjimą neatsilieka nuo Ričardo, tačiau turi ilgesnius objektyvus. Ričardas to neprisipažins, bet jis tų objektyvų pavydi, ir kai sugrįšime į Londoną, veikiausiai iškart įlīs į internetą sužinoti pono Matsunagos aparatūros kainos. Štai šitaip kovoja šiuolaikiniai vyrai — ne ietimis ir kardais, o kredito kortelėmis. Mano platina permuša tavo auksą. Vargšas Eliotas su savuoju uniseksišku „Minolta“ paliktas toli atsilikęs dulkėse, bet aš nemanau, kad jis dėl to jaudintųsi, nes yra patogiai įsitaisęs paskutinėje eilėje drauge su Viviana ir Silvija. Žvilgteliu atgal į juos tris ir probėgšmais pamatau ryžtingą ponios Matsunagos veidą. Ji dar viena šauni kompanionė. Esu tikra, kad šikti krūmuose — irgi ne tai, ką ji įsivaizdavo nuostabiomis atostogomis.

— Liūtai! Liūtai! — sušunka Ričardas. — Antai ten!

Fotoaparatai suspragsi sparčiau, o mes taip priartėjame, kad matau juodas muses ant liūto patino šonų. Netoliese trys patelės, drybsančios klieadmio paunksmėje. Staiga už manęs pratrūksta japoniška tirada, ir atsisukusi pamatau, kad ponas Matsunaga pašokęs ant kojų. Jo žmona, įsikibusi į vyro safario striukės apačią, desperatiškai stengiasi jį sustabdyti, kad neiššoktų iš sunkvežimio dėl geresnių kadru.

— *Sėskitės. Žemyn!* — užbaubia Džonis balsu, kurio niekas, žmogus ar žvėris, tikrai negalėtų nepaisyti. — *Nagi!*

Akimirksniu ponas Matsunaga nukrenta atgal ant sėdynės.

Net liūtai atrodo išsigandę ir visi spokso į mechaninį monstra su aštuoniolika porų galūnių.

— Prisimenate, ką jums sakiau, Isaji? — subara Džonis. — Jeigu išlipsite iš šio sunkvežimio, jūs *miręs*.

— Aš susijaudinau. Užsimiršau, — sumurma ponas Matsunaga, atsiprašomai nulenkdamas galvą.

— Klausykite, aš tik stengiuosi jus apsaugoti, — Džonis giliai atsidūsta ir tyliai priduria: — Atleiskite, kad šaukiau. Bet pernai vienas mano kolega su dviem klientais važiavo pasižiūrėti laukinių žvėrių. Jam nespėjus sutrukdyti, abu išsoko iš sunkvežimio padaryti nuotraukų. Abu bematant pasigriebė liūtai.

— Norite pasakyti — jie žuvo? — pasitikslina Eliotas.

— Liūtai kaip tik tam ir yra užprogramuoti, Eliotai. Tad prašom, mėgaukitės vaizdu, bet tik iš sunkvežimio, aišku?

Džonis nusijuokia, stengdamasis sumažinti įtampą, bet mes visi tebesame įbauginti — kaip grupelė blogai besielgiančių vaikų, kurie ką tik buvo sudrausminti. Fotoaparatai spragsi nebe taip uoliai, nuotraukos daromos stengiantis paslėpti mūsų nepatogumą. Esame sukręsti to, kaip griežtai Džonis užsipuolė poną Matsunagą. Aš spoksau į Džonio nugarą tiesiai priešais save, o jo sprando raumenys pūpsa it storos virkščios. Jis vėl užveda variklį. Mes paliekame liūtus ir važiuojame toliau, į kitą stovyklavietę.

Saulei leidžiantis, pasirodo alkoholiniai gėrimai. Kai pastatytos penkios palapinės ir užkurtas laužas, pėdsekys Klarensas atidaro aliumininę kokteilių dėžę, visą dieną trinksėjusią sunkvežimio gale, ir išdėlioja džino ir viskio, degtinės ir amarulos butelius. Pastaroji ilgai man ypač ėmė patikti: tai saldus grietinėlės likeris, pagamintas iš afrikietiško marulos medžio vaisių. Skonis — kaip tūkstančio kalorijų kaušalo iš kavos ir šokolado, vaikas būtinai slapčia maktelėtų gurkšni, motinai nosisukus. Klarensas pamerkia man ir paduoda stiklą, lyg kompanijoje būčiau padykusi mergaitė, nes visi kiti gurkšnoja suaugusiųjų gėrimus, kaip antai šiltą džiną su toniku arba gryną viskį. Šita dienos dalis, kai aš maštau: taip, gera būti Afrikoje. Kai dienos nepa-

togumai, vabzdžiai ir įtampa tarp manęs ir Ričardo — viskas išskysta maloniame svaigiame ūke, o aš įsitaisiusi ant stovyklos kėdės galiu stebėti besileidžiančią saulę. Kol Klarensas ruošia paprastą vakarienę iš mėsos troškinių, duonos ir vaisių, Džonis nutiesia stovyklavietės perimetru vielą, nukabinėtą varpeliais, kurie mus perspėtų, jeigu kas užklystų į stovyklą. Pastebiu Džonio siluetą saulėlydžio žaros fone staiga sustingstant, ir jis kilsteli galvą, lyg uostytų orą, kvėptų į save daugybę kvapų, kurių aš nė nejuntu. Jis — nelyginant dar vienas padaras, besijaučiantis kaip namie šioje laukinėje vietoje, ir aš beveik laikiu, kad pražios burną ir sumauros it liūtas.

Pasisuku į Klarensą — jis maišo puodą su kunkuliuojančiu troškiniu.

— Ar seniai dirbi kartu su Džoniu? — klausiu.

— Su Džoniu? Pirmą sykį.

— Anksčiau niekada nebuvai jo pėdsekys?

Klarensas žvaliai įkrečia į troškinį pipirų.

— Džonio pėdsekys — mano pusbrolis. Bet šią savaitę Abrahamas išvykęs į laidotuves savo kaime. Manęs paprašė jį pavaduoti.

— Ir ką Abrahamas pasakė apie Džonį?

Klarensas nusišiepia, balti jo dantys sušvyti prieblandoje.

— O, mano pusbrolis daug ką apie jį pasakoja. Jis mano, kad Džonis turėjo būti gimęs šangaanu, nes yra visai toks kaip mes. Bet baltaveidis.

— Šangaanas? Tai tavo gentis?

Jis linkteli.

— Mes kilę iš Limpopo provincijos. Pietų Afrikoje.

— Ar tokia kalba kartais girdžiu judu šnekantis?

Jis kaltai susijuokia:

— Kai nenorime, kad žinotumėte, ką mes sakome.

Įsivaizduoju, kad nieko malonaus. Pažvelgiu į kitus, sėdinčius aplink stovyklos laužą. Ponas ir ponია Matsunagos stropiai peržiūri

jo aparate šiandien padarytas nuotraukas. Viviana ir Silvija su savo marškinėliais giliomis iškirptėmis tingiai drybso, išskirdamos feromonus, dėl kurių vargšas kerėpliškas Eliotas kaip visada pataikauja, trokšdamas dėmesio. *Jums, mergaitės, nežvarbu? Gal man atnešti nertinius? O jeigu dar džino su toniku?*

Persivilkęs švariais marškiniais, iš palapinės išnyra Ričardas. Šalia manęs jo laukia laisva kėdė, bet, užuot prisėdęs greta, Ričardas pradrožia tiesiai pro ją, klesteli šalia Vivianos ir ima skleisti apžavus. *Kaip jums patinka mūsų safaris? Ar kada nors buvote Londone? Mielai judviem su Silvija atsiųsiu „Juodojo Džeko“ egzempliorius su savo autografais, kai tik jis bus išleistas.*

Aišku, jie visi jau žino, kas jis toks. Per pirmą valandą visiems susipažįstant, Ričardas subtiliai įterpė faktą esąs trilerių rašytojas Ričardas Renvikas, sukūręs M15 herojų Džekmaną Tripą. Deja, nė vienas iš jų niekada nebuvo girdėjęs apie Ričardą ar jo herojų, todėl pirma safario diena nebuvo smagi. Bet dabar jis vėl puikios formos ir daro tai, ką sugeba geriausiai: žavi savo klausytojus. Manau, pernelyg persūdo. Gerokai persūdo. Bet jeigu vėliau aš dėl to pasiskųsiu, žinau, ką jis pasakys: *Kaip tik taip ir turi elgtis rašytojai, Mile. Privalome mokėti bendrauti ir pritraukti naujų skaitytojų.* Keista, kaip Ričardas niekada tuščiai negaišta laiko pabendrauti su močiučių tipo moterimis, o tik su jaunomis, pageidautina, dailiomis merginomis. Prisimenu, kaip prieš ketverius metus jis tuos pačius apžavus užleido ant manęs, kai pasirašinėjo „Pasirinkimas žudyti“ egzempliorius knygyne, kur aš dirbu. Kai Ričardas siekia naujo laimikio, jam neįmanoma atsispirti, ir dabar matau jį žiūrint į Vivianą, kaip nežiūrėjo į mane metų metus. Jis įsikiša tarp lūpų „Gauloise“ cigaretę ir palinksta į priekį delnais apsigaubti liepsnelės iš savo aukštos prabos sidabrinio žiebtuvėlio, kaip darytų ir jo herojus Džekmanas Tripas — su vyriška elegancija.

Laisva kėdė šalia manęs — lyg juodoji skylė, susiurbianti visą

mano nuotaikos linksmumą. Jau rengiuosi atsistoti ir patraukti atgal į savo palapinę, kai staiga ant tos kėdės šalia manęs įsitaiso Džonis. Nieko neprataria, tik apžvelgia grupę, tartum mus vertindamas. Man atrodo, kad jis nuolat mus vertina. Įdomu, ką jis mato, kai žiūri į mane? Ar esu tokia kaip visos kitos nuolankios žmonos ir draugužės, atitemptos į savaną tenkinti safariškų savo vyrų fantazijų?

Džonio žvilgsnis mane sutrikdo, ir jaučiuosi priversta užpildyti tylą.

— Ar tie varpeliai ant vielos aplink stovyklą tikrai suveiks? — klausiu. — Arba jie ten tik tam, kad jaustumėmės saugesni?

— Jie naudingi kaip pirmas pavojaus signalas.

— Vakar naktį jų negirdėjau, kai į stovyklą atėjo leopardas.

— O aš girdėjau.

Jis pasilenkia į priekį, įmeta į laužą daugiau malkų.

— Šiąnakt veikiausiai vėl išgirsime tuos varpelius.

— Manote, aplinkui slankioja daugiau leopardų?

— Šįkart hienos.

Džonis parodo į tvyrančią už mūsų laužo apšviesto rato tamsą.

— Kaip tik šiuo metu kokio dešimtis jų mus stebi.

— Ką?

Aš įsispitriju į tamsą ir tik tuomet pastebiu irgi spoksančių į mus akių šviesos atspindžius.

— Jos kantrios. Laukia, ar bus édalo, kurį galėtų pasigriebti. Išeikite ten už vielos viena, ir jų édalu tapsite *jūs*, — Džonis gūžteli pečiais. — Kaip tik todėl mane ir nusamdėte.

— Kad netaptume pietumis?

— Man nesumokėtų, jeigu prarasčiau pernellyg daug klientų.

— Kiek yra „pernellyg daug“?

— Jūs būtumėte tik trečia.

— Pajuokavote, tiesa?

Jis šypsosi. Nors yra beveik tokio pat amžiaus kaip ir Ričardas, gyvenimas po Afrikos saule įrėžė apie Džonio akis raukšleles. Jis raminausiai padeda delną man ant žasto. Aš krūpteliu, nes Džonis ne iš tokių vyrų, kurie be reikalo mėgina prisiliesti.

— Taip, pajuokavau. Dar niekada nesu praradęs kliento.

— Man sunku atspėti, kada jūs kalbate rimtai.

— Kai kalbėsiu rimtai, jūs suprasite.

Džonis pasisuka į Klarensą, ką tik jam kažką pasakiusį šangaanų kalba.

— Vakarienė gatava.

Paskersuoju į Ričardą, ar jis pastebėjo Džonį besikalbantį su manimi ir padėjusį man ant žasto delną. Bet Ričardas toks susitelkęs į Vivianą, kad aš lygiai taip pat galėčiau būti nematoma.

— Kaip tik taip privalo elgtis rašytojai, — nuspėtinai paaiškina Ričardas, kai tąakt visi gulime savo palapinėse. — Aš tik pritraukiu naujų skaitytojų. — Mudu kalbamės pašnibždom, nes audeklas plonas, palapinės pastatytos arti viena kitos. — Be to, jaučiuosi šiek tiek kaip globėjas. Jos — dvi vienišos merginos toli savanoje. Gana rizikinga, kai abi vos dvidešimties su kažkiek, kaip manai? Dėl to gali jomis tik žavėtis.

— Eliotas akivaizdžiai jomis žavisi, — replikuoju.

— Eliotas žavėtušis bet kuo su dviem X chromosomomis.

— Taigi jos nėra visiškai vienišos. Jis užsirašė į išvyką, kad joms palaikytų kompaniją.

— O dabar joms turbūt įkyru. Visą laiką trinasi šalia nutaisęs teliuko akis.

— Merginos jį pakvietė. Bent taip sako Eliotas.

— Gal tik iš gailėsčio. Užkalbina jas kažkokiame naktiniame

klube, išgirsta, kad abi vyksta į safari. Gal jos pasakė: *Ei, ar nenorėtum pakeliauti po savaną?* Ir nė nemanė, kad jis iš tikrųjų užsirašys.

— Kodėl tu nuolat jį menkini? Jis atrodo labai malonus. Ir baisiai daug išmano apie paukščius.

Ričardas niekinamai suprunksčia.

— *Labai* jau patrauklus vyro bruožas.

— Kas tau yra? Kodėl esi toks viskuo nepatenkintas?

— Galėčiau tą patį pasakyti apie tave. Aš tik užkalbinu kokią jauną moterį, ir tu jau širsti. *Tos merginos* bent žino, kaip smagiai leisti laiką. Į viską žiūri su entuziazmu.

— Aš irgi mėginu džiaugtis, tikrai. Bet nemaniau, kad čia bus taip sunku. Tikėjausi...

— Pūkuotų rankšluosčių ir šokoladukų ant pagalvės.

— Bet argi aš atsisakiau? Juk esu čia, ar ne?

— Ir visą kelią skundiesi. Šis safari buvo mano svajonė, Mile. Nežlugdyk man jo.

Mudu jau nebesišnabždame ir, esu tikra, kiti gali mus girdėti, jeigu dar nemiega. Žinau, Džonis tikrai nemiega, nes pirmą pamainą eina sargybą. Įsivaizduoju jį sėdint prie stovyklos laužo, klausantis mūsų balsų, girdint kylančią įtampą. Be abejo, jis jau tai suvokia. Džonis Posthumas — iš tokių vyrų, kuriems niekas neprasprūsta pro akis, ir kaip tik todėl jis sugeba išlikti gyvas šitoje vietoje, kur užkabinto ant vielos varpelio dzingtelėjimas reiškia skirtumą tarp gyvenimo ir mirties. Kokie beverčiai, lėkšti žmonės mes tikriausiai jam atrodome. Kiek santuokų jis yra stebėjęs išyrant, kiek susireikšminusių vyrų yra matęs Afrikos pažemintų? Savanos — ne tik atostogų vieta; kaip tik čia tu sužinai, koks iš tikrųjų esi nereikšmingas.

— Atleisk, — sukuždu ir siekiu Ričardo rankos. — Nenoriu tau šito sugadinti.

Nors suspaudžiu jo pirštus, Ričardas tuo pačiu man neatsako. Mano gnaužte jo plaštaka lyg negyva.

— Tu dėl visko gadini nuotaiką. Klausyk, žinau, ši kelionė nėra tavo įsivaizduojamos atostogos, bet, dėl Dievo meilės, gana paniurusio veido. Pažiūrėk, kaip smagu Silvijai ir Vivianai! Net ponija Matsunaga sugeba būti gera kompanionė.

— Galbūt taip veikia tos tabletės nuo maliarijos, kurias vartoji, — silpnai bandau pasiteisinti. — Daktaras sakė, kad jos gali sukelti depresiją. Minėjo, kad kai kurie žmonės nuo jų išprotėja.

— Na, meflokinas *manęs* nevalgina. Merginos irgi jį vartoja, bet yra ganėtinai linksmos.

Vėl merginos. Nuolat mane lygina su tomis merginomis, devyneriais metais jaunesnėmis, devyneriais metais lieknesnėmis ir šviežesnėmis. Po ketverių metų dalijimosi tuo pačiu butu, tuo pačiu unitazu, kaipgi galėtų kuri nors moteris tebeatrodyti šviežia?

— Reikia nebevertoti tablečių, — pasakau.

— Ką, ir susirgti maliarija? O taip, labai išmintinga.

— Tai ko gi tu iš manęs nori? Ričardai, pasakyk, ko gi tu iš manęs nori?

— *Nežinau.*

Ričardas atsidūsta ir nusisuka. Jo nugara — it šaltas betonas, supanti jo širdį siena, atitverianti, kad negalėčiau pasiekti. Po minutės tyliai taria:

— Nežinau, kur mudu einame, Mile.

Betgi aš žinau, kur Ričardas eina — tolyn nuo manęs. Jau mėnesius traukėsi taip subtiliai, taip nuosekliai, kad aš nenorėjau to matyti. Galėčiau apibendrinti šitaip: *Ak, pastaruoju metu abu buvome tokie užsiėmę.* Jis labai skubinosi peržiūrėti „Juodojo Džeko“ taisymus. Aš plūkiausi su metine mūsų knygyno inventorizacija. Viskas tarp mudviejų bus geriau, kai abiejų gyvenimai sulėtės. Būtent tai aš sau vis kartodavau.

Lauke už mūsų palapinės naktis gyva Deltos garsais. Mes įsikūrę stovyklą netoli upės, kur anksčiau matėme hipopotamus. Manding,

girdžiu juos dabar, kartu su begalės kitų padarų kvarksėjimais, riksmomis ir kriuksėjimais.

Bet mūsų palapinėje — vien tik tyla.

Štai kur miršta meilė. Palapinėje, Afrikos savanose. Jeigu dabar būtume Londone, iššokčiau iš lovos, apsirengčiau ir išėičiau pas savo draugę brendžio ir užuojautos. Bet dabar esu įkalinta šio audeklo spąstuose, supama padarų, trokštančių mane suėsti. Tikra klaustrofobija verčia žūtbut išsirepečkoti iš palapinės ir klykdamai bėgti į naktį. Tikriausiai man jaukia protą tos tabletės nuo maliarijos — tai reiškia, kad ne mano kaltė, jog jaučiu neviltį. Iš tiesų reikia jų atsisakyti.

Ričardas kietai įmigo. Kaip jis šitaip gali, tiesiog visai ramiai atsijungti, kai aš jaučiuosi tuoj sudušianti į skeveldras? Klausausi jo alsavimo, tokio nesuvaržyto, tokio lygaus. Sprendžiant iš garso, aš jam nė kiek nerūpiu.

Kai kitą rytą atsibundu, jis vis dar kietai įmigęs. Blanki aušros šviesa sunkiasi pro mūsų palapinės siūles, ir aš su baime pagalvoju apie būsimą dieną. Dar viena nerami kelionė, mums sėdint vienas šalia kito ir besistengiant būti vienas kitam mandagiems. Dar viena diena delnais plojant moskitus ir siusiojant krūmuose. Dar vienas vakaras stebint Ričardą flirtuojantį ir jaučiant, kaip sugūra dar viena mano širdies dalelė. Šios atostogos turbūt negali būti blogesnės, maštau.

Ir tuomet išgirstu moters klyksmą.

2

Bostonas

Apie tai pranešė paskambinęs paštininkas. 11.15 drebantis balsas per mobilųjį telefoną: *Aš esu Senborno aveniu, Vakarų Roksberyje, nulis du vienas trys du. Šuo — mačiau lange šunį...* Štai kaip tai pateko į Policijos departamento dėmesį. Vienas paskui kitą sekusių įvykių virtinė, prasidėjusi nuo budraus pašto išnešiototojo, vieno iš armijos pėstininkų, šešias dienas per savaitę dislokuotų visos Amerikos gyvenamuosiuose mikrorajonuose. Jie — šalies akys, kartais vienintelės akys, pastebinčios, kuri pagyvenusi našlė nepasiėmė savo laiškų, kuris senas viengungis neatsiliepė į durų skambutį ir kuriame priebutyje kūpso gelstančių laikraščių krūva.

Pirmas ženklas, kad kažkas erdviame name prie Senborno aveniu, pašto indeksas 02132, negerai, buvo perpildyta pašto dėžutė — būtent tai Jungtinių Valstijų laiškanėšys Luisas Miunisas pirmiausia pastebėjo antrą dieną. Per dvi dienas susikaupęs nepasiimtas paštas nebūtinai verčia sunerimti. Žmonės išvyksta savaitgaliui. Pamiršta paprašyti, kad būtų pristabdytas pristatymas į namus.

Visgi trečią dieną Miunisas sunerimo.

Ketvirtą dieną atidaręs pašto dėžutę ir radęs ją pilnutę pilnutelę prikimštą katalogų, žurnalų ir sąskaitų, Miunisas suprato turįs veikti.

— Taigi jis pabeldžia į paradines duris, — pasakė patrulis Garis